

เกิดในธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นไหม เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไม่ใช่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมก็มีอยู่ แต่เจ้าชายสิทธัตถะเข้าไม่ถึง เข้าไม่ถึงธรรมอันนั้น จนกว่าจะได้ออกบวชอีก ๖ ปี คั่นคว่าอยู่ ๖ ปี จนถึงวันเพ็ญเดือน ๖ วันตรัสรู้ธรรม เกิดขึ้นมาอีกหนหนึ่ง “เกิดในธรรม” เกิดขึ้นมาในธรรมแล้วสิ้นสุดกัน ไม่ต้องมีการเกิดอีก อยู่ในธรรมนั้น เกิดขึ้นมา

แต่เราปุณฺชนเกิดซ้ำเกิดซาก เกิดมาในวัฏวน เกิดในวัฏวนไม่ใช่เกิดในธรรม เกิดในวัฏวน เกิดเป็นชีวิต จากชีวิตหนึ่งเกิดขึ้นมาเป็นอีกชีวิตหนึ่ง เกิดขึ้นมาเป็นภพชาติหนึ่ง เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เกิดเป็นเทวดา “เกิด” การเกิดนั้นมันเกิดเป็นภพเป็นชีวิตอันหนึ่งที่ต้องทุกข์ยากในวัฏวนนั้น ในวัฏวนเกิดไปเกิดมาเป็นชีวิต

แต่การเกิดในธรรมนี้ เกิดมาในชีวิตปัจจุบันนี้ ในชีวิตปัจจุบันที่เป็นที่ที่เกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ อยู่ที่นี่แหละ แล้วเกิดซ้ำขึ้นมา เกิดเข้าไปในธรรม ถ้าเกิดเข้าไปในธรรมต้องรู้ธรรม รู้ธรรม เกิดเข้าไปในธรรมแล้ว เกิดแล้วหมดภาระยุ่งยาก แต่อันนี้เวลาคนเราพาเกิด เราเกิดในวัฏวน การเกิดในวัฏวน มีแต่เกิดทำให้มีแต่ความทุกข์ ความทุกข์ความเร่าร้อนเกิดเข้ามาในหัวใจของเรา เพราะว่าการพาเกิด

กรรมในปุณฺชนเรา ของปุณฺชนมีแต่กรรม กรรมสะสมมาในหัวใจเรา ในหัวใจเราแล้วก็เวียนว่ายไป เวียนว่ายไปในวัฏวนนั้น เวียนว่ายไปเกิดสูงๆ ต่ำๆ เกิดในภพชาติต่างๆ การเกิดอันนั้น เกิดเพราะว่าเป็นเสวยภพ การเสวยภพนี้มันเป็นธรรมชาติ เป็นหลักสัจจะความจริงอันหนึ่งที่ว่าจิตนี้ไม่เคยดับ จิตนี้ไม่เคยดับ มีการเกิดขึ้นมาแล้วเกิดอยู่ในวัฏวน เกิดในวัฏวน เกิดในวัฏวนวนจนมาเกิดในพระพุทธศาสนา

เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วควรจะสนใจเรื่องของสัจจะ เรื่องของธรรม “อริยสัจ” การที่ว่าจะพ้นออกจากปุถุชน พ้นจากความหนาด้วยกิเลสนี้มันต้องฟังธรรม ธรรมอันนั้น ธรรมอันนั้นให้เราเห็นคุณค่า ให้เห็นโทษ

เราไม่เห็นโทษ เราไม่ใช่ติดอยู่ในเฉพาะชีวิตของเรานะ เราศึกษาธรรมกันมา เราศึกษาธรรม แต่เราไปติด เวลาเราติดเราไม่ติดในธรรม เรากลับไปติดเป็นวัตถุ วัตถุสิ่งของที่ทำให้เราติดนี้วัตถุนั้นก็เป็นสิ่งที่ทำให้เราต้องเป็นการติด พอการติดกลายเป็นภาวะ เป็นการเครื่องดำเนินให้ในชีวิตปัจจุบันนี้ก็เป็นสิ่งภาวะรับผิดชอบกันอยู่แล้ว ภาวะรับผิดชอบในปัจจุบัน ทำให้วัตถุนั้นเพราะเราไปติด

ความที่เราไปติด เราไปติดวัตถุ เราเป็นวัตถุไม่ได้นะ เราจะเกิดตายเกิดตายไปในวัตถุนั้นไม่ได้ แต่เราไปติดในวัตถุนั้น เราไปเกิดใกล้ๆ วัตถุนั้นได้ เราไปเกิดในการ โศกเทยพราหมณ์เป็นคฤหบดีมีฐานะมาก แล้วเป็นคนทีตระหนี่เหนียวแน่นมากในสมบัติของตัวเอง รักษาสมบัติของตัวเองขนาดที่ว่า รักษาไว้ รักษาไว้จนความผูกพัน ความตระหนี่เหนียวแน่น ความผูกพันของใจดวงนั้นเวลาตายไป ตายไปไปเกิดอยู่ในใกล้ๆ กับสมบัตินั้น เกิดเป็นสุนัข อยู่ในตำรา อยู่ในพระไตรปิฎก ว่า เกิดเป็นสุนัข โศกเทยพราหมณ์ตายจากโศกเทยพราหมณ์แล้วไปเกิดเป็นสุนัขอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบิณฑบาตยังไปเห็น ไปเตือนไปเอาอันนั้นเป็นคติสอนลูกชายได้อีกทางหนึ่ง

การติดในวัตถุนั้น เราไม่สามารถเกิดเป็นวัตถุนั้นได้ วัตถุนั้นเป็นวัตถุ แต่เราต้องไปเกิดเพราะความผูกพันของใจ ใจผูกพันในวัตถุนั้น ไปเกิดในวัตถุไปใกล้สิ่งที่วัตถุนั้น แล้วก็ต้องติดพันไปตลอดไป ถ้าเรามองดูวัตถุนั้นเป็นวัตถุนั้น เราเข้าใจตามสัจจะความจริง

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายย่อมดับไปเป็นธรรมดา”

ทั้งๆ ที่ว่าเราหาอยู่หากินเราหาของเราหา หาเป็นของเราอยู่ เวลาเราแลกเปลี่ยนออกไปก็ต้องสุดจากตัวของเราออกไป นี่มันต้องดูจากข้างนอกเข้ามา ดูจากข้างนอก ความเห็นว่าติดในวัตถุนั้น นี่เริ่มติดที่วัตถุ แม้แต่พระก็เหมือนกันนะ บวชมาต้องการเกิดในพุทธศาสนา “เกิด” การเกิดในพุทธศาสนาเหมือนกับเราเปลี่ยนหน้าที่ ตำแหน่งหน้าที่การงาน จากคฤหัสถ์บวชเป็นพระเข้ามา พอบวชเป็นพระเข้ามานั้นเกิดในพุทธศาสนา เกิดโดยสมมุติ เกิดในสถานะของพระขึ้นมา แล้วออกประพฤติปฏิบัติ

พระตีสระออกประพฤติปฏิบัติ ทำคุณงามความดีไว้ในหัวใจไว้มาก แต่เวลาติด ติดในจะได้จิ๋วใหม่ผืนหนึ่ง จะได้จิ๋วใหม่ผืนหนึ่งเพราะว่ากำลังติดอยู่ในจิ๋วหนึ่ง ติดในวัตถุหนึ่ง เวลาตายไปนะคืนนั้นพอดีทำจิ๋วหนึ่งเสร็จ แล้วพรุ่งนี้จะได้ใช้จิ๋วผืนนั้น คืนนั้นเป็นโรคที่อึ้งร่วงตายไป พอตายไป ตายไปเพราะความผูกพันกับจิ๋วผืนนั้น ผูกพันด้วยความผูกพัน ใจมันผูกพันอยู่มันก็ไปเกิดเป็นเส้นอยู่ในจิ๋วผืนนั้น

นั่นเป็นวัตถุ เราเป็นวัตถุไม่ได้ แต่วัตถุนั้นให้โทษ สิ่งที่เป็นวัตถุนั้นให้โทษเราก่อนแล้ว เราก็ดูดในวัตถุนั้น เราถึงว่าเราดูดวัตถุออกไป แล้วเราหมุนเวียนไป เราไม่เข้าใจ เราไม่เห็น เราไม่เห็นสัจจะความจริง นั้นเราเกิดในวัตถุนั้นอันหนึ่ง

ในวิถุานที่ว่าเราเกิดเป็นภพเป็นชาติ เราไม่ได้เกิดในธรรม ถ้าเกิดในธรรมมันจะเข้าใจความจริง แล้วมันจะหมุนเข้ามาเกิดในธรรมได้ อย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก่อน เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็มีปุถุชนเหมือนกัน มีความผูกพันเป็นเหมือนกัน แต่ทำไมท่านมีความคิดหาทางออกขึ้นมาล่ะ ทำไมมีความคิดหาทางออกมา

แล้วพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เกิดมาก็เกิดมาเป็นมาณพ เกิดมาในโลกเหมือนกัน แต่เวลาท่านเกิดมาเกิดเป็นธรรมขึ้นมาอีกทีหนึ่ง เกิดขึ้นมาเป็นธรรม เป็นอัครสาวกขึ้นมา นี้เกิดในธรรม เกิดในธรรมหมายถึงว่าออกประพฤติปฏิบัติแล้วฟังพระอัสสชิ

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นธรรมดา ต้องมีเหตุให้เกิดขึ้น” ผลที่จะเกิดขึ้นมามันมีเหตุให้เกิดขึ้น สาวเข้าไปหาเหตุนั้น “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับ” ดับที่ไหน? ดับก็ต้องกลับไปหาเหตุนั้น นั่นดับที่เหตุนั้น ใจมันจะหมุนเข้ามาจากภายใน

นี่เหมือนกันกิเลสที่พาให้ใจเกิดใจ กิเลสที่มันไปติดในวัตถุนั้นเป็นกิเลสหยาบๆ ที่ว่ามันกิเลสตัวนี้พาให้ไปผูกพันกับวัตถุนั้น ไปเกิดใกล้ๆ สิ่งนั้น แต่เป็นวัตถุไม่ได้เพราะใจนี้เกิดเป็นสิ่งที่มีชีวิต จิตนี้เป็นสิ่งที่มีชีวิตแล้วไม่เคยตาย เวียนตายเวียนเกิดอยู่ในภพต่างๆ แต่สิ่งที่ผูกพัน สิ่งที่ผูกพันให้ไปเกิด เราผูกพันอยู่ยังมีให้ผลให้เราไปเกิดในสิ่งที่ข้างๆ เคียงๆ นั้นได้

แต่กรรมที่พาเกิดนั้นอีกตัวหนึ่ง วัตถุสิ่งที่ไม่ควรจะมีค่าก่อดวงใจของเราได้เลย ทำไมมันมีคุณค่าขนาดให้เราติดพันจนต้องไปเกิดเป็นสิ่งที่มียุอยู่ใกล้เคียงไปเฝ้าเขา ไปติดหน่วงเขา วัตถุนั้น

ไม่ควรจะมีค่า สิ่งที่เป็นวัตถุไม่ควรมีค่ากับความคิดของเราเลยในหลักศาสนา เพราะสิ่งนั้นเป็นเครื่องอยู่อาศัย

เครื่องอยู่อาศัย ปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย แต่เราไปติดพันมันจนเราไม่ลืมหูลืมตา จนกายเรากล้ามมัดดับขันธไปโดยที่ไม่มีธรรมเข้ามาเตือนหัวใจ เราจะเป็นอย่างโศกเทยพรหมณ์อย่างนั้น แต่เพราะมีธรรมเข้ามาเตือนหัวใจ พอเข้ามาเตือนหัวใจเราก็หมุนกลับเข้ามา หมุนกลับเข้ามาดูกรรม การกระทำต่างๆ แล้วมันสะสมลงอยู่ที่ใจหมด

ใจนี้มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมอันนั้นสะสมลงอยู่ที่ไหน? กรรมอันนั้นมันก็ต้องสะสมลงอยู่ที่ใจ เพราะใจมีกรรม ใจถึงต้องเวียนตายเวียนเกิดไปกรรม สิ่งที่เป็นกรรมนั้นมันเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้ากับหัวใจ หัวใจนี้ก็เป็นนามธรรมอยู่ สะสมสิ่งนั้นอยู่ในหัวใจของเรา

นั่นกรรมอันนี้พาเกิด เวียนตายในวัฏฏะก็เวียนตายในวัฏฏะ จิตนี้พาเกิดโดยธรรมชาติอยู่แล้ว เพราะมีกรรมพาให้เกิดอันนั้น แต่เกิดขึ้นมาแล้วก็ยังไปติดข้องในวัตถุสิ่งต่างๆ นั้น ทำให้สิ่งวัตถุต่างๆ นั้น ให้มีคุณค่ากอดห่วงหัวใจ จนเป็นโทษกับหัวใจ ให้ใจไปเกิดอยู่ในสิ่งนั้น ไปเฝ้าอยู่สิ่งนั้น

พอย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับเข้ามาดูจริงๆ หนึ่ง วงจรที่ว่าให้เราคิดในวัตถุ เราเข้าใจวัตถุ เราปล่อยวัตถุไว้เป็นวงจรหนึ่ง แต่เราไม่สามารถปล่อยอารมณ์ของเราได้ อารมณ์ กรรม กรรมอยู่ที่ไหน? กรรม กรรมอยู่ที่ความเคยใจ ใจนี้เคยสะสมมาในความคิดต่างๆ ที่ใจที่มันสะสมมานั้น มันเป็นความคิด ความคิดอันนั้นเกิดจากความสัญชาตญาณ สัญชาตญาณสิ่งที่พอใจกับใจ

เวลาตายเกิดตายเกิด ตายเกิดจากกรรมที่พาไปตายเกิด คิดสิ่งใดเกิดตรงนั้น คิดสิ่งใดเกิดตรง เกิดที่ว่าสิ่งที่พาที่ไป แยกออกไป กรรมพาให้เกิด กรรมนิมิตพาให้เกิด เกิดออกไป เราพบสิ่งใด อันนี้ก็เป็นเกิดในวัฏฏะ เกิดตามสัจจะความจริงของหัวใจที่ต้องไปเกิด หัวใจที่ต้องเวียนตายเวียนเกิด เพราะกรรมอันนั้นมีอยู่ในหัวใจอยู่แล้ว เพราะการสะสมของการกระทำ การกระทำนั้นเป็นกรรม

ถึงว่าวิชานี้ อวิชาสิ่งที่ไม่รู้ทำให้เราสร้างกรรม สิ่งที่กรรมให้เกิดวิบากให้เกิดผล นี้ความเป็นมันหมุนเวียนเป็นวงวนไป วงวนไป โดยธรรมชาติของใจมันเป็นแบบนั้นอยู่แล้ว ธรรมชาตินี้มันเป็นสิ่งที่มีการเกิดขึ้น มันมีสิ่งที่มันเป็นธาตุรู้โดยธรรมชาติของมัน

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส” จิตเดิมแท้ที่มีความปลั่งงานอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้ว แต่โคณกรรมนี้ปกคลุมอยู่ พอโคณกรรมนี้ปกคลุมอยู่แล้ว มันก็ใส อวิชาความรู้ ความเคยใจ ความผลัดใสให้อารมณ์ความคิด ความคิดของเรา คิดแต่ความคิดอยากกระทำ อยากกระทำ ทำอะไร? ทำให้เกิดอารมณ์ให้เกิดจากหัวใจ เกิดอารมณ์คือความกระทบกระทั่ง กระทบกระทั่งกับอารมณ์ ชั้น ๕ มันหมุนออกไป มันสะท้อนใจเข้ามาแล้วมันก็สะสมวงวนเข้ามาอยู่ในหัวใจ

หัวใจหมายถึงว่า ทำสิ่งใดอยู่แล้วใจเป็นผู้รับ ตากระทบรูป รับรู้รูปสวयरูปงาม แล้วรวมลงอยู่ที่ไหน? รวมลงมาอยู่ที่หัวใจเป็นผู้รับข้อมูลเอาไว้ สิ่งกระทบในอายตนะทั้ง ๖ ที่กระทบ ความพอใจ ความขัดเคืองใจแล้วแต่ สุดท้ายแล้วต้องเก็บสะสมรวมลงอยู่ที่มโนวิญญาณทั้งหมดเลย มโนวิญญาณเก็บสะสมไว้ สะสมไว้ นี่การกระทำเกิดขึ้น ผลจะเกิดขึ้นจาก ผลเกิดขึ้นคือการรองรับการสะสมของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นก็มีความเคยใจหมุนเวียนไป หมุนเวียนไป หมุนไปตามกระแสของกรรมอันนั้น อันนี้ก็เป็นการพาตยาพาเกิดโดยธรรมชาติ

โดยสังจะความจริงคือวิญญาณนี้ไม่เคยตาย เวียนตายเวียนเกิดในวัฏวนโดยธรรมชาติเลย ถ้าเราติดวัตถุ จนเอาวัตถุนั้นเป็นเครื่องอยู่ เครื่องเกาะเกี่ยว เวลาใจตายไปเกิดอยู่ในสิ่งนั้น เกิดอยู่ใกล้สิ่งนั้น ให้เราเกิดในสถานที่ เราคิดในสถานที่ ติดในอะไรอยู่ เราจะเกิดอยู่แถวนั้น แต่ถ้าเราไม่ได้ เราพ้นปล่อยวางจากวัตถุเข้ามา กรรมก็ยังพาตยาพาเกิดในวัฏวนนี้อีก

แต่ถ้าเกิดในธรรม เกิดในธรรมคือความเข้าใจในธรรม การเกิดในธรรม เกิดในธรรมนี้ เกิดในปัจจุบันนี้ ในภพชาติปัจจุบันเราไม่ต้องเวียนตายเวียนเกิดเหมือนกับการเกิดในวัฏวนนั้น การเกิดในวัฏวนคือหมุนเวียนไปตามกระแสของกรรม กรรมพัดไปแล้วแต่จะเกิดภพใดชาติใดอันนั้น กรรมพัดออกไป แล้วถ้าเราไปติดวัตถุอันนั้น อันนั้นยังถ่วงยังหยาบเกินไป เราปล่อย เราศึกษาธรรมจนเข้าใจตามความเป็นจริงเข้ามา ปล่อยวางเข้ามา

เห็นโทษไหม เห็นโทษของความผูกพันของใจที่เกาะเกี่ยว ใจเกาะเกี่ยวกระแสของใจจะเป็นอย่างนั้นมันพุ่งเป็นกระแสออกไป เราหลุดเข้ามาจากกระแสอันนั้น เห็นโทษแล้วปล่อยวางเข้ามา ใจมันจะเป็นอิสระเข้ามา ปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามาที่มาเจอภายในตัวของตัวเอง ปล่อยจาก

สิ่งข้างนอกเข้ามาก็มาเจอสิ่งที่รกรุงรังอยู่ในหัวใจของเรา รกรุงรังอยู่ในหัวใจเรานี้คือการกระแสมกรรมที่เวียนตายเวียนเกิด

ฉะนั้น อำนาจวาสนาบารมี อำนาจวาสนาบารมีกระทำไปในหัวใจแล้วถึงไม่เหมือนกัน การประพฤติปฏิบัติเพื่อจะให้เข้าถึงธรรมก็จริงอยู่ ใจนี้มันเสวยอารมณ์ ความเสวยอารมณ์ของใจ แต่ละดวงก็ไม่เหมือนกัน ใจบางดวงนี้พอเสวยอารมณ์เข้าไปแล้ว เสวยอารมณ์แล้วมันให้ผลรุนแรงกับใจดวงนั้น กระชากใจดวงนั้นจนออกไปกระทำสิ่งต่างๆ เป็นความสกปรกโสภณมทางโลกเขา นั่นนะ ใจอย่างนั้นมันเวลาเสวยอารมณ์แล้วมันรุนแรงเข้าไป กับเสวยอารมณ์แล้วมันนอนอยู่ในหัวใจ นี่กรรมในหัวใจก็ไม่เหมือนกัน

การกระทำมา การสะสมมาไม่เหมือนกัน การคิกคะนองของใจก็ไม่เหมือนกัน ใจจะคิกใจคะนองออกไปถึงเรื่องของทางโลกออกไป เรื่องของทางโลก เรื่องของทางโลกคือเรื่องของความเคยชินของมัน มันออกไปข้างนอก มันก็จะไปกว้านเอาอะไรเข้ามาละ เพราะความคิดนี้มันสืบต่อความคิดจุดประกายขึ้นจากหัวใจส่วนหนึ่ง ความสืบต่อของความคิดจะต่อเนื่องออกไป ต่อเนื่องออกไป

มันก็เหมือนกับกระโจนออกไปจากฐานของหัวใจ แล้วก็ไปเอาอารมณ์นั้นเข้ามาทับใจให้เดือดร้อน ให้เดือดร้อน ให้เดือดร้อนคือว่ามันต้องคิดต่อเนื่อง คิดต่อเนื่อง คิดอย่างไรให้มันต่อเนื่องเข้าไปเรื่อยๆ สืบต่อไปมันก็เป็นการฟุ้งซ่าน เป็นการฟุ้งซ่าน พอจิตฟุ้งซ่านออกไปมันก็ไปเอาแต่ความเร่าร้อนมาให้ เอาความเร่าร้อน

การประพฤติธรรม ถ้าเป็นความคิกคะนองทางโลกนะ ใจคิกใจคะนอง ถ้าคิกคะนองแล้วเราพยายามเอาธรรมเข้าไปกอดถ่วงไว้ เราพยายามใช้ ถ้าเราเอาใจของเราไว้ไม่อยู่ เราต้องใช้ขันติธรรมกอดไว้ ใช้ขันติธรรมว่า สิ่งนั้น สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมันเกิดขึ้นได้ เราต้องเอาไว้ในอำนาจของเราได้ ถ้าไม่ให้ได้ ขันติคือว่าอดทน ตายเป็นตาย ไม่ยอมเป็นไปตามสิ่งที่เราคิดนั้น อารมณ์ความคิดนี้ไม่ให้มี ขันติธรรม ขันติกคขึ้นมา

แล้วสติสัมปชัญญะจะพร้อมตามออกไป พร้อมตามออกไป ให้อยู่ในอำนาจของเรา ให้อำนาจนี้อยู่ในอำนาจของเรา ถ้ามันคิกคะนองไปข้างนอก แล้วถ้าเราทำด้วยขันติธรรมจนกว่าจิตนั้นมันจะทรงตัวได้ ทรงตัวได้ ถ้ามันไม่ได้ เรากำหนดพุทโธๆ ไป จนพุทโธเข้ามา ด้วยความบากบั่น ด้วยความมุมนะ พยายามกอดถ่วงเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา

ถ้าใจคึกคะนองคือบารมีธรรมของใจดวงนี้มันมีอยู่ เวลาสงบเข้ามา มันแสดงตัวออกไป แปลกประหลาดอีก เหาะเหินเดินฟ้า ลอยตัวลอยขึ้นไปจนไปอยู่ดินจกรมอยู่บนอากาศก็มีนะ เวลาจิตสงบขึ้นมา จะเห็นนะ เห็นวิญญาณเราหลุดออกไป ไปเดินจกรมอยู่บนอากาศ อย่างนั้นก็มึ ใจคึกใจคะนองเกิดขึ้นมาจากอำนาจวาสนา วาสนาบารมีของแต่ละดวงใจ

กรรมมีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว กรรมเป็นกลางๆ คำว่า “กรรม” คือการกระทำ ในหัวใจ ของเราเคยทำคุณงามความดีก็ต้องเคยทำคุณงามความดีมา เคยทำความผิดพลาดมานี้ก็ต้องเคย ทำความผิดพลาดมา ทีนี้ทำคุณงามความดีมามันก็ต้องให้ผลเป็นผลดีสิ พอให้เป็นผลดีเวลาจิตมัน สงบขึ้นมา อันนั้นมันออกไปโลดเต้นแผ่นกระโดดออกไปข้างนอก เพราะว่าจิตมันสงบตัวเข้าไป ความคึกคะนองของใจแล้วจะเป็นคึกคะนองไปตลอด

ถ้าคิดทางโลกก็จะเป็นคิดทางโลกเอา ทำให้ทางโลกนี้ปั่นป่วนไปได้ แต่ถ้าเอาใจไว้อยู่ เอา ใจไว้อยู่นะ อำนาจของใจที่มันมีอยู่ มีอยู่อำนาจนั้นมันก็แสดงตัวออกมา ความแสดงตัวออกไปมัน ก็ส่งออก ทำให้หัวใจนี้รับรู้สิ่งต่างๆ ข้างนอก แต่ไม่ยอมรับรู้ความรู้สึกความเป็นจริงของตัวเอง

จิตส่งออกกับจิตย้อนกลับเข้ามา ถ้าการส่งออกไป จิตนี้มีพื้นฐานเพราะจิตสงบตัวลงมา แต่ ก็ยังออกไปรับรู้ข้างนอก มันจะไปเกิดข้างนอกอีก มันไม่ยอมเกิดเข้ามาในธรรม ถ้าจะเกิดมาใน ธรรม จิตมันต้องสงบเข้ามาเป็นภายในหัวใจนี้ ภายในสัมมาสมาธิ ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิ จิตเป็น สัมมาสมาธิจะมีปัญญา จะมีปัญญาเกิดขึ้น ปัญหานี้ต้องฝึกฝนขึ้นมา

ถ้าจิตมันส่งออกไปข้างนอก มันเป็นจิตรับรู้ รับรู้อารมณ์ต่างๆ รับรู้อารมณ์ต่างๆ แล้วก็ รับรู้เป็นอารมณ์ไปแล้วส่งออกไป ความคิดออกไป รับรู้ รับรู้เฉยๆ ไม่ใช่ปัญญาใคร่ครวญ ปัญญา การไตร่ตรอง ปัญญาใคร่ครวญปัญญาการไตร่ตรองของใจ ใจจะยกกลับเข้ามาภายในแล้วหา หา เหตุหาผลว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา”

แล้วหัวใจของเราที่เกิดขึ้นโดยธรรมคาอยู่ อารมณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมคามันตั้งอยู่บนอะไร ปัญญามันต้อง...มันจะทำตั้งปัญหาขึ้นมา ให้หัวใจเรามีทางแยกแยะว่าควรจะทำสิ่งใด งานหน้าที่ ของเรา งาน งานจะเกิด จะเกิดในธรรมมันต้องทำให้มีการเกิด มีเหตุและมีผล จะเกิดในธรรม

ธรรมเป็นของประเสริฐที่มีโดยธรรมชาติ ธรรมนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เพราะธรรมพวกนี้ก็มีอยู่แล้ว ธรรมนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม ถ้าหัวใจของเราขึ้นมา

เห็นกรรม เห็นกรรมขึ้นมาในหัวใจของเรา เราก็จะเกิดในกรรมเดียวเป็นปัจจุบันอันนั้น นี่ของมีอยู่ โดยดั้งเดิม

เราถึงว่า ต้องมีเหตุมีผลจนเข้าไปถึง เข้าถึงกรรมโดยปัจจุบันของเรา ถ้าเราปัจจุบันเข้าถึง กรรม การเกิดในกรรมนี้เราจะมีความสุขอย่างยิ่ง ๑ มีความสุขอย่างยิ่งนะ แล้วเราไม่ใช่ว่า ไม่ต้องเวียนตายเวียนเกิด เวียนตายเวียนเกิดไปตามกระแสที่จะให้กรรมพัดไป จากกลายเป็นกรรม กับ การโดนที่กรรมกระแสของกรรมพัดเวียนไป เวียนตายเวียนเกิด เวียนตายเวียนเกิดโดยธรรมชาติของใจดวงนั้นโดยธรรมชาติอยู่แล้ว

แต่ขณะที่เรามียาแก้ เรามี เราเกิดมาท่ามกลางพุทธศาสนา เราเกิดมาท่ามกลางครูบา อาจารย์ เราเกิดมาท่ามกลางองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางกรรมไว้ วางกรรมไว้หมายถึงว่า วางยาไว้ วางยาไว้ วางศีล สมาธิ ปัญญา เราพยายามสร้างศีล กรอบขอบเขตของใจไม่ให้ก้าว ไม่ให้คึกคะนองออกไปโดยอำนาจของกิเลสที่มันจะชักนำออกไป นี่ขอบเขตของศีล

ถ้าศีลมันเริ่มเข้าตัวเข้ามา มันก็คึกคะนองขนาดไหนเราก็ต้องเอาใจของเราไว้ได้ เพราะว่าเรา ยึดมั่นถือเราต้องมีความเด็ดเดี่ยว ความเด็ดเดี่ยวความมองอาจ ความกล้าหาญ ความมองอาจกล้าหาญ ที่จะไม่ล่อง ก้าวล่องออกไป นั่งอยู่เราก็องอาจกล้าหาญในภิกขุยานั่งอยู่ แล้วใจละ นั่งอยู่ใจทำไมมัน ไม่สงบ กายวิเวก ทำไมจิตมันไม่วิเวกไปตามกายนั้น

วัตถุ เวลาเราติดวัตถุเรา ยังไปติดวัตถุ ถ้าอย่างทีโศกเทยพราหมณ์ไปติดในวัตถุนั้น อันนี้ก็ เหมือนกัน กายนี้มันติดใจ กายนี้เป็นวัตถุแต่หัวใจมันอยู่ในร่างกายนี้ หัวใจอยู่ในร่างกายนี้ ร่างกาย นี้เป็นวัตถุ วัตถุจับให้นั่งขัดสมาธิ ให้อยู่โดยสงบมันยังทำได้ง่ายกว่า ง่ายกว่าความฟุ้งซ่านของใจ แล้วใจฟุ้งซ่านอยู่ออกไปอยู่ ทำไมมันไม่อยู่ “ศีล” ศีลของกาย กายสงบแล้วแต่ใจยังไม่สงบ ใจยังไม่สงบเพราะว่ากรรมมันให้ กรรมมันปรุงแต่งอยู่ภายใน ความปรุงแต่งอยู่ภายใน เราต้องเปลี่ยน อาหารให้ เปลี่ยนภิกขุของที่ว่าคิดปรุงแต่งไปเป็นภิกขุของกำหนดคำบริกรรม

กำหนดคำบริกรรมคำใดคำหนึ่งก็ได้ กำหนดคำบริกรรมเข้ามา กำหนดคำบริกรรมเข้ามา เพื่ออะไร? เพื่อเกิดสมาธิ การเกิดสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา ยาแก้ก็มีว่า ต้องมีศีล ศีลแล้วก็เกิดสมาธิ ขึ้นมา สมาธิในศีล สมาธิที่ศีลทำให้เกิดสมาธินี้เป็นสมาธิที่เป็นสัมมาสมาธิ เพราะศีลนี้ไม่ เบียดเบียนคนอื่นอยู่แล้ว พอจิตเป็นสมาธิเข้ามา มันจะเป็นพลังงาน พลังงานสะอาด พลังงาน สะอาดนี้เกิดปัญญาได้ง่าย

ความเกิดปัญญาเข้ามา สมาธิที่เราค้นคว้ากันอยู่นี้ สมาธิขึ้นมาทำให้เกิดปัญญา สมาธิที่เป็นฐานมันจะมีเกิดปัญญาได้ง่าย แล้วต้องให้เกิดปัญญา ปัญญาในการใคร่ครวญกาย กายที่ว่าเป็นวัตถุรองรับใจอยู่ ถ้าพิจารณากาย พิจารณากายไป แต่ถ้าพิจารณาใจละ พิจารณาใจ พิจารณาขั้น ๕ ขั้น ๕ ความคิด ความปรุง ความแต่ง

ความคิด ความปรุง ความแต่งเกิดขึ้นมาจากใจ เกิดขึ้นมาจากใจแล้วก็ให้ความเร่าร้อน สิ่งที่ทำให้ความเร่าร้อนภายในก็เกิดจากอาการของใจ อาการของใจทำไมมันเกิดจากเรา ทำไมมันให้ผลเป็นทุกข์ร้อนกับเราละ? มันให้ผลเป็นทุกข์ร้อนเพราะมันมีกิเลสตัวขับไส กิเลสอาศัยอาการของใจนี้เป็นเครื่องอยู่ อาการของใจมันออกหากิน

ธรรมดาอยู่ อวิชชาขบจายา สงขารานี้เป็นอยู่ในโพรงในคูหาของใจ แต่สายสืบสายอาหารสายยาวออกไป อาศัยขั้นสืบต่อออกไป ออกไปในอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไปเอาสิ่งต่างๆ ที่ตัวเองพอใจ ไปเอารูป รส กลิ่น เสียงที่ตัวเองชอบ ไปเอารูป รส กลิ่น เสียงที่ตัวเองอยากได้ นี่ออกหากิน กิเลสขบไสให้ออกหากินอย่างนี้

แล้วเราต่อต้าน เราหลับตา หู จมูก ลิ้น เปิดใจไว้ให้สว่าง หลับตา หู จมูก ลิ้น แล้วทำใจให้สงบอยู่ อายตนะเราปิดทั้งหมดเลย แล้วเราเปิดหัวใจไว้ ต้องให้ใจเอาใจสงบเข้ามา เราทำ เราจะตัดเส้นทางเดินของความคิด ความปรุง ความแต่งของอวิชชาที่ขบไสออกมา นี่กรรม ธรรมกับกิเลส จะทำปฏิกริยาต่อสู้กัน

กรรมเวลากรรมเกิดขึ้น มันจะเห็นสิ่งนี้ เราถ้าจับต้องสิ่งนี้ได้ เราถึงว่าเราจะเกิดในกรรม มันจะมีเหตุการณ์เกิดในกรรม การเกิดในกรรมไม่ใช่ว่าจิตนี้สงบเข้าไปแล้วจะเกิด กรรมมันเกิดขึ้นเป็นกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะอยู่มีอยู่โดยธรรมชาติอยู่แล้ว จิตของคนสงบลงไป มันจะเกิดความรู้ต่างๆ ขึ้นมา อันนั้นมันเป็นกรรม เป็นกรรมแต่เป็นกรรมเป็นของกลาง กรรมที่เป็นกลางที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ

อย่างฟ้าแลบขึ้นมา ฟ้าแลบขึ้นมา มีแสงมีฟ้าแลบมา ฟ้าแลบมันก็แวบไปทีหนึ่ง ธรรมเกิดขึ้นมาก็แวบขึ้นมาในหัวใจ เป็นการยืนยันอยู่ว่าสังขธรรมมีจริงอยู่ แต่กรรมนี้เป็นกลาง ธรรมไม่ใช่ว่าเป็นมัชฌิมา เป็นของเรา เป็นกลางก็เป็นของเขา แต่เราจะสร้างขึ้นมาให้เป็นกรรมของเรา สร้างขึ้นมาให้เป็นกรรมเรา ธรรมอันนี้มันถึงเป็นยาเข้ามา

ทุกข์เกิดขึ้นที่ใจ เวลาสุขขึ้นมาใจมันต้องสุขขึ้นมาสิ ทุกข์เกิดขึ้นที่ใจ เวลาเกิดขึ้นมาเราร้อนมากเกิดขึ้นที่ใจ เราทำความสงบขึ้นมาเป็นธรรม ธรรมอันนี้จะให้ความสงบเข้ามา ความสงบเข้ามาความร่มเย็นเข้ามา พอความร่มเย็นเข้ามา นี่ธรรมเป็นของเรา ธรรมนั้นไม่ใช่เป็นกลาง ธรรมที่เป็นกลางนั้นเป็นกลางที่ว่า เป็นสุขตมยปัญญา เป็นปริยัติ เป็นปริยัตินี้เป็นตำราวางไว้ เป็นของกลาง

แต่ในเมื่อสัมผัสเข้ามากับใจของเรา เราสัมผัสกับธรรมอันนั้น จิตนี้สัมผัสกับธรรมอันนั้น ธรรมอันนั้นเป็นของเรา ความที่ธรรมเป็นของเราให้ผลเป็นความร่มเย็นเข้ามา แต่ในความร่มเย็นเข้ามานี้มีขณิมาปฏิบัติในการประพฤติปฏิบัตินี้มันมีขณิมาปฏิบัติในการชำระกิเลส ถ้ายังไม่เป็นธรรมอย่างนี้มันจะออกไป ถ้าไม่เป็นธรรมมันไม่ลงสมาธิ มันเอียงข้าง

ความอยากในสมาธิ ธรรมว่าเป็นธรรม ธรรมนี้เป็นความสงบ เราอยากได้ ความอยากได้นี้เป็นค้นหาความทะยานอยาก ความค้นหาความทะยานอยากนี้เป็นสมุทัย สมุทัยนี้ไปกวนใจให้ลูกเป็นไฟขึ้นมาอีก ๒ ชั้น ๓ ชั้น นี่เวลาเกิดขึ้นมาจากใจ อากาของใจ อากาหนึ่งมันปั่นป่วนใจขึ้นมา

ความอยากได้ในธรรม ยังเป็นโทษเลย ความอยากได้ความสงบ ความอยากได้ของเรา เพราะความอยากนั้นเป็นสมุทัย เป็นค้นหา เป็นค้นหาเป็นโทษ ความเป็นโทษเอามาแล้วมันจะให้ เป็นคุณได้อย่างไร

แต่ในเมื่อความอยากในเหตุ อยากที่เป็นมรรค อยากจะนั่งกำหนด อยากจะชนะ อยากๆ อยากให้ความสงบแล้วผลที่มันจะเกิดขึ้น เราสละทิ้งไป เราไม่เกี่ยวว่าเราชนะหรือจะเราแพ้ แต่เราต้องสร้างเหตุขึ้นไป สร้างเหตุคือความจงใจกำหนดสติขึ้นมา สติสัมปชัญญะสำคัญที่สุด สติสัมปชัญญะความตั้งมั่นของใจ พยายามตั้งมั่นขึ้นมาระลึกขึ้นมา ระลึกขึ้นมาก็เป็นสติ ความตั้งมั่นขึ้นมา ตั้งมั่นขึ้นมาเพื่อจะสงบความฟุ้งซ่านอันนั้น นี่สร้างเหตุอย่างนี้ นี่คือการสร้างเหตุ

ความอยากทั้งหมดควรจะผลัดมาเป็นความอยากอย่างนี้ ความอยากสร้างเหตุคือความอยากต่อต้าน ความอยากต่อต้านให้ความอยากต่อต้านสิ่งที่มีมันเคยไหลออกมาตามความปกติอันนั้น แล้วหยุดเข้าไป หยุดไม่ได้ก็กำหนดพุทโธ คำบริกรรมก็มีอยู่เป็นอาการของใจที่ว่ามันเคลื่อนไหว ความเคลื่อนไหวนั้นต้องมีสิ่งที่เกาะเกี่ยว ความเกาะเกี่ยว ใจที่จะเกาะเกี่ยวให้เกาะเกี่ยวกับคำบริกรรมพุทโธ พุทโธ พุทโธ ตลอดเวลา

แล้วมันจะปล่อยงานนั้นไม่ทำ มันจะทำอิสระ เป็นอิสระเข้ามาไหลไปตามอารมณ์ของมัน ระลึก สติพยายามระลึกกำหนดเข้าไป กำหนดเข้าไปสติ บังคับให้ทำงานอย่างนี้ นี่คือเหตุ อันนี้เป็นมรรค มรรคคือการบังคับตนให้เข้าไปในเหตุ เหตุจะสร้างให้ออกมาเป็นผล ผลคือว่าจิตมันสงบ สงบมันต้องมีเหตุอย่างนั้น ถ้ากำหนดพุทโธด้วยคำบริกรรมนี่คืออาหารของใจ ด้วยสติสัมปชัญญะ การบังคับอยู่ อันนี้มันก็เป็นอาการ ใจต้องเบียดเบนเข้าไปกระทำ นี่คือยา

ยาที่ว่าบังคับ เหมือนกับเราบังคับให้เด็กกินยานั้น กับจิตใจที่มันออกไปตามตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ โดยธรรมชาติของมันที่ไปเอาอารมณ์นั้นมา อันนั้นเป็นโทษ กับบังคับมาเอาที่เป็นธรรมเข้ามา พอมันกินอาหารที่เป็นประโยชน์เข้าไป ร่างกายนี้จะต้องมีคุณค่าเป็นประโยชน์ขึ้นมา

พอจิตนี้ได้กินคำบริกรรมนี้เป็นอาหารของใจใหม่ แล้วสติสัมปชัญญะพยายามบังคับเข้าไป บังคับเข้าไป ใจนี้ต้องสงบตัวลง พอสงบตัวลง ผลเกิดขึ้นจากความสงบนั้นเป็นความสุขของใจนั้น ธรรมอันนั้นถึงเป็นธรรมกับใจดวงนั้น “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” ผู้ใดใจดวงนี้เป็นผู้ที่ปฏิบัติธรรม จะเกิดขึ้นมาในธรรมได้ต้องเป็นผู้ปฏิบัติธรรมให้มีพื้นฐานของธรรมเข้ามา ก่อน พื้นฐานของใจ

“กรรมฐาน” ฐานที่มั่นของการทำงาน กรรมฐาน ใจมีฐานที่มั่น ฐานของใจ

พอฐานของใจเกิดขึ้นมา พอฐานของใจมันจะเกิดขึ้นเป็นปัญญาได้ เดินปัญญาในกาย เวทนา จิต ธรรม นี้จะเกิดขึ้นมันต้องกินตัวเองเข้าไป ต้องจำกัดกิเลสเข้าไปเป็นชั้นๆ เข้ามา กิเลสอย่างหยาบที่เข้าใจไปเกาะเกี่ยวในเวียนว่ายตายเกิดอันนั้นเราไม่เอา เราต้องเห็นโทษของมัน พอเราภาวนาเข้าไปเราจะเห็นโทษว่า การเวียนว่ายตายเกิดโดยธรรมชาติของใจ การเวียนว่ายเวียนตายเวียนเกิดเกี่ยวข้องกับวัตถุอย่างหนึ่ง การเวียนตายเวียนเกิดของจิตวิญญาณที่ว่าเป็น โดยกรรม โดยวิถุวนมันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง

นี่การเราจะเกิดขึ้นมาในธรรม เป็นไปได้ ถ้าเป็นไปไม่ได้ ทำไมพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะทำไมเกิดขึ้นมาในธรรมนี้ พอเกิดขึ้นมาในธรรม จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยันว่าพระโมคคัลลานะเห็นเปรต เห็นผี เห็นสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น พระพุทธเจ้าว่า พระพุทธเจ้าก็เคยเห็นพระโมคคัลลานะเห็นอย่างนั้น พระพุทธเจ้าก็เคยเห็นมาแล้ว แต่ไม่พูดออกมายืนยันกับใคร เพราะว่าไม่มีพยาน แต่ปัจจุบันนี้พระโมคคัลลานะเห็นเหมือนกัน อันนี้เป็นความเห็นภายนอกใจ

แต่ผู้ที่เกิดในธรรม “เห็นธรรม” ไม่ใช่เห็นผีเห็นเปรต การเห็นผีเห็นเปรตเห็นต่างๆ นั้นมันมีอยู่โดยธรรมชาติ จิตวิญญาณนี้มีอยู่เต็มทั่วไปในอากาศ จิตวิญญาณมีอยู่ในทั่วไปหมด จิตวิญญาณมีอยู่ แล้วภพของเปรตของผีเป็นภพหนึ่งภพหนึ่งเป็นอีกภพหนึ่ง แล้วความไปเห็นอันนั้นเข้า ถ้าจิตเราสงบเข้ามา ความเห็นนั้นถ้าจิตมันไปเห็นเข้า เราก็ปล่อยวาง ความไปเห็นคือจิตนั้นเห็นใช่ไหม พอจิตนั้นเห็นเราก็ถอนกลับมา กำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ ถอนใจกลับมา ใจเป็นอิสระเข้ามา

ถ้าไม่เห็นก็คือความไม่เห็น ความไม่เห็นคือจิตปกติ แต่พระโมคคัลลานะเป็นผู้ที่มีฤทธิ์มาก จิตนี้โดยธรรมชาติของตาทิพย์เห็นโดยธรรมชาติ ความเห็นโดยธรรมชาติอันนั้นเห็นเป็นเรื่องของกาย...เป็นการเรื่องการยืนยันกัน

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” ต้องเห็นธรรมต่างหาก ถ้าเห็นธรรมถึงจะเกิดในธรรม การเกิดในธรรมต้องมีพื้นฐานขึ้นมาให้ได้อย่างที่พื้นฐานขึ้นมา พอพื้นฐานขึ้นมาแล้ว มีฐานของใจขึ้นมา เพราะการเกิดในธรรมเกิดในชาติปัจจุบันนี้ เกิดในหัวใจปัจจุบัน หัวใจในร่างกายของเรา หัวใจในปัจจุบันนี้เป็นสิ่งที่กิเลสพาใช้อยู่ กิเลสเป็นเจ้าวัฏจักรอยู่ เกิดมาแล้วกิเลสพาเกิด แต่สามารถชำระกิเลสออกจากใจได้ ถ้าทำกิเลสออกไปจากใจ นั่นคือการเกิดในธรรม

การเกิดในธรรมนี้เกิดขึ้นมาจาก อุตตา หิ อุตตโน นาโถ คือการทำการปฏิบัติของใจดวงนั้นขึ้นมาโดยใจดวงนั้นประพฤติปฏิบัติเอง โดยการชี้แนะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชี้แนะเข้ามา ให้เข้ามาให้เห็นธรรม ให้เห็นธรรมในหัวใจนั้น

ปัญญา ตาของปัญญาจะแทงทะลุ แสงทะลุกิเลสเข้าไปเป็นชั้นๆ เข้าไป จนเข้าไปเห็นธรรมในหัวใจของตัวเอง นี่การจะเห็นธรรมในหัวใจของตัวเอง มันต้องชำระกิเลสเข้าไป กิเลสเท่านั้นเป็นโทษกับธรรม กิเลสเท่านั้นปิดหัวใจของเราไว้ กิเลสเท่านั้นบังคับจับใส่ให้เราไม่เป็นอิสระเข้ามา

นี่การประพฤติปฏิบัติธรรมเข้าไปก็คือการต่อสู้กับกิเลส ๑ การต่อสู้กิเลส กิเลสถึงได้เป็นการคัดค้านให้การประพฤติปฏิบัติเราเป็นของยาก

นี่การทำคุณงามความดีของเรา เราทำคุณงามความดีของเราเพื่อจะให้บรรลุถึงธรรม ทำคุณงามความดีของเรา แต่ในเมื่อไปขัดผลประโยชน์กับกิเลส กิเลสนี้ต้องการให้ใจนี้อยู่ในอำนาจของ

เขา เขาพยายามจะดึงใจเอาไว้อยู่ในอำนาจของเขา แต่ในเมื่อเราจะเอากรรมนี้เข้าไปเพื่อจะให้กิเลส
นี้ให้ล้มหายตายจากไปจากใจ กิเลสก็มีการต่อสู้ การต่อสู้ทำให้เราลำบากลำบาก พอลำบากลำบาก
ขึ้นมา ลำบากเพราะกิเลสเราขัดขวางเรา เราไม่ใช่...

กรรมนี้ไม่เคยให้โทษใคร กรรมนี้จะให้ประโยชน์เท่านั้น กรรมมีอยู่แล้ว มันมีอยู่ใน
อวกาศ กรรมมีอยู่แล้ว แต่เราไม่สามารถเข้ามาให้ถึงใจของเราได้ เรา ใจของเรา เราว่าเราประพฤติ
ปฏิบัติธรรม เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องเอาอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เจ้าชายสิทธัตถะออกครองเรือน
มีเรือน มีเรือนแล้ว แต่ในเมื่อมีเรือนแล้วก็ยังหาทางออก หาทางออกไปอีกว่า ออกไปประพฤติอีก
๖ ปี ความที่ออกไปประพฤติปฏิบัติอีก ๖ ปี สลบถึง ๓ หน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสลบ
ถึง ๓ หน การต่อสู้ ขนาควาสนาบารมีแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังต่อสู้กันด้วยสุด
ความสามารถของในหัวใจ ต้องเข้าไปกระทบกระเทือนกับใจ ต่อสู้สี่ไฟเบียดเบียนกิเลสเข้าไป

จิตสงบเข้ามา สงบเข้ามา อาการของใจที่มันเป็นไป พอจิตมันสงบ มันจะเทียบกับความ
ฟุ้งซ่าน แล้วมันจะต่างกัน ความสงบกับความฟุ้งซ่าน ความสงบ ความสงบเข้ามา ความฟุ้งซ่าน
นั้นเป็นอาการของใจ ความสงบคือใจที่มันสงบขึ้นมา ใจสงบขึ้นมาทำไมมันไม่ส่ายแส่ออกไป
ความส่ายแส่ออกไปเพราะชั้นมันหมุนออกไป จับอันนั้นไว้สิ จับอาการของใจไว้ ใจที่ฟุ้งซ่าน
ออกไปนี้จับไว้ จับไว้ ใจนี้อาการที่เกิดขึ้นมา เกิดขึ้นไปเพราะอะไร

การไต่สวนกัน การจะเห็นสักจะว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับ
เป็นธรรมดา อาการของใจที่มันเป็นไป มันควรจะอยู่สงบๆ แบบใจที่เป็นสัมมาสมาธิอยู่อย่างนี้
ทำไมมันอยู่ไม่ได้ล่ะ ความอยู่ไม่ได้เพราะการที่ว่า มันเคลื่อนออกไปด้วยกิเลสพาเคลื่อน กิเลสพา
เคลื่อนออกไป

สัญญา มันปรุงมาจากไหน สัญญา รับรู้ รับรู้มาจากไหน รับรู้อะไรขึ้นมา รับรู้กิเลสป้อน
ให้กินใช้ไหม พอกิเลสป้อนกินมันก็หมุนออกไป สังขารปรุงแต่งออกไป ความคิด ความปรุง
ความแต่ง มันแยกกันออกหมด ชั้น ๕ มันเป็นชั้น นี้อาการของใจ อาการของใจ โทษของอาการ
ของใจ ถ้าเราไม่เห็น เราไม่เห็น เราก็เกิดตายโดยที่อำนาจของกรรม

แต่ถ้าเราเข้ามาชำระสะสางเข้ามา ชำระสะสางเรื่องกรรมแล้ว ทีแรกถ้าวัตถุข้างนอก มัน เป็นวัตถุข้างนอกที่เราเข้าใจแล้วเราปล่อย เราปล่อยเข้ามา เราทำความสงบเข้ามาจนเห็นอาการของ ใจ พอเห็นอาการของใจ เราจะชำระกรรม กรรมที่ตัวจับไปให้ตัวจิตนี้ไปเกิดไปตาย ไปเกิดไปตาย เป็นภพเป็นชาติ แต่เราจะไม่ยอมไปเกิดไปตายเป็นภพเป็นชาติอีกแล้ว เราจะเกิดในปัจจุบันนี้

เราจะเกิดในปัจจุบันนี้ ถ้าเราจะเกิดในปัจจุบันนี้ เราต้องชำระแรกออกจากอวิชชาให้ได้ ชำระ แรกออกจากอวิชชาขึ้นมา อวิชชามันเป็นสิ่งที่ปกคลุมอย่างใหญ่มาก อวิชชานี้เป็นเจ้าวัฏจักรที่ คลุมใจไว้ทั้งหมด เราเป็นผู้ที่ว่าพยายามจะประพฤติปฏิบัติ ก็ต้องพยายามเข้าไปเรื่องเหตุผลอัน เริ่มต้น มันเป็นเรื่องการทำลายกำแพงเมือง เป็นการทำลายกำแพงเมือง เป็นสิ่งที่ว่าลำบากที่สุดใน เจ้าวัฏจักรนั้น

ในเมืองของอวิชชาที่ปกคลุมอยู่ ทำลายครั้งแรกคือการจะวิปัสสนาจนกว่าปัญญาจะแทง ทะลุกำแพงอันนี้เข้าไป มันถึงเป็นการที่ว่าลำบากที่สุด ความที่จะลำบาก ความประพฤติปฏิบัติที่ เป็นความประพฤติปฏิบัติยากนี้ยากตรงนี้ ตรงอันเริ่มต้น ถ้าอันเริ่มต้นเราทำเข้าใจ เราทำได้ ความ เყงานมันจะสาวต่อเข้าไป สาวต่อเข้าไป งานจะสะดวกขึ้นไปเรื่อยๆ

ฉะนั้น สิ่งที่ยากมันก็ต้องใช้ความจงใจมาก ความจงใจ ความตั้งใจ สติสัมปชัญญะตั้งอยู่ให้ ดี ใคร่ครวญดูอาการของมัน อาการของมัน มันต้องอาศัยเกี่ยวเนื่องกันไป มันต้องมีการสืบต่อ มี การสืบต่อ สิ่งนั้นมีถึงมีสิ่งต่างๆ ขึ้นมา สิ่งนั้นมี สิ่งนั้นมีคืออะไรละ ถ้าเราเห็น เราจับต้องได้ เรา เห็น เราจับ เห็นแต่ความสงบ ความสงบของใจเป็นความสงบของใจ ความฟุ้งซ่านเป็นความ ฟุ้งซ่าน เวลาเราเปรียบเทียบกันหลายๆ แต่เราไม่สามารถจับสิ่งนั้นได้

ถ้าเราจับสิ่งนั้นได้ เห็นไหม อาการของใจมันเกิดขึ้นมาแล้วมันดับไป เกิดขึ้นมาแล้วดับไป เราจับได้ มันเหมือนกับอาการของใจนี้เหมือนวัตถุชิ้นหนึ่งเลย เป็นอาการของใจ เป็นที่อารมณ์ๆ นี้แหละเหมือนวัตถุชิ้นหนึ่ง แล้วพอจับได้ นั่นนะ มีเหตุมีผล มันจะสาวเข้าไป มีเหตุมีผลที่ว่าพอ จับต้องได้ จับต้องได้มันก็แยกแยะได้

เหมือนกับหมอ หมอถ้าจะวิเคราะห์โรค เขาต้องมีเครื่องมือของเขา เขาถึงจะวิเคราะห์โรค ได้ ถ้าเขาไม่มีเครื่องมือของเขา เขาจะไปวิเคราะห์โรคได้อย่างไร อันนี้เหมือนกัน ถ้าเราไม่ สามารถมีสัมมาสมาธิเป็นเครื่องมือ แล้วไปจับอาการของใจไว้ได้ “ใจจับใจ” ใจจับใจเพราะใจนี้ พาเกิด อาการของใจนี้พาใจนี้ไปเกิดไปตายเป็นภพเป็นชาติที่ทำให้เราทุกข์ยากอยู่ตลอดเวลา

ถ้าเราเข้าใจ เราจะเกิดในธรรมปัจจุบันนี้ มันมีชีวิตนี้ชำระได้ ชำระได้ยืนยันได้ว่าครูบาอาจารย์เคยเกิดมาแล้ว เราได้ยืนยันแต่ข่าว ข่าวขององค์นั้นสำเร็จที่นั่น องค์นี้สำเร็จที่นี่ เป็นข่าวของบุคคลคนอื่น นั่นนะ เขาเกิดในธรรมขึ้นมาจริงๆ แล้วเกิดแล้วไม่มีการตายอีก อยู่ในธรรมนั้นไปตลอดไป ถ้าใจดวงนั้นเกิดในธรรม แล้วใจของเรามันยังไม่ได้เกิดในธรรม แต่มีเครื่องมือ

เครื่องมือที่จะเข้าไปให้เห็นอาการอันนั้น สัมผัสกับธรรมอันนั้นแล้ว พอสัมผัส แยกออกไปให้พอจับต้องได้ จับต้องได้ต้องมีการค้นคว้า การค้นคว้าอาการของอารมณ์นั้น อารมณ์ข้างนอกเป็นอารมณ์หยาบๆ เราทำความเข้าใจเข้ามา อารมณ์จากภายในมันต้องสืบทอดมากระทบอารมณ์ภายนอก อารมณ์ภายในมันมีเหตุอวิชชาปกคลุมอยู่ คือมีเชื้อของความสกปรกโสภณอยู่ ถึงกระทบออกมาข้างนอก พอกระทบออกมาข้างนอกมันก็เป็นไป

พอจับอารมณ์ข้างในได้แยกออกไป อารมณ์ข้างในเกิดขึ้นอย่างไร เกิดขึ้นจากสิ่งใด เกิดขึ้นจากที่เราพอใจ เกิดขึ้นจากความขับเคลื่อนไปของอวิชชา เราไม่พอใจมันก็เคลื่อนไป อย่างที่ว่าเราไม่มีอำนาจควบคุมความคิดเรา เวลาความคิดมันเกิดขึ้น มันหมุนไป หมุนไป เราไม่มีอำนาจจะบังคับบัญชาความคิดอันนี้ได้เลย อันนี้คืออวิชชา ที่พลังงานของมันใช้งานของมันอยู่ แล้วมันขับเคลื่อนของมันไป นี่มันเกิดขึ้นเพราะอันนี้อันหนึ่ง เกิดขึ้นเพราะอวิชชาใช้พลังงานของมันโดยธรรมชาติของมัน แล้วอาศัยขั้น อาศัยขั้น ๕ ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ของภพมนุษย์ มนุษย์เราเกิดมา มีธาตุ ๔ คือดิน น้ำ ลม ไฟ กลายเป็นร่างกายนี้ ชั้น ๕ คือความคิดแบ่งออกเป็น ๕ กอง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้ อันนี้คือธรรม ธรรมคือ “รูป” รูปของความคิด รูปของความคิดนี้เป็นกองๆ หนึ่ง รูป “เวทนา” ความพอใจความพอใจ ถ้าหลงกับกิเลส กิเลสยกอะไรขึ้นมาแล้วพอใจ ตามเข้าไป ความพอใจตามกับเวทนาไป เวทนามีสุขมีทุกข์ ความพอใจหมุนไป เวทนานี้เป็นกองๆ หนึ่ง

“สัญญา” สัญญาเป็นความจำได้หมายรู้ ถ้าไม่มีสัญญาเลยมันสืบทอดอารมณ์นี้ไม่ได้ สัญญาความจำได้มันแบ่งค่า เวทนาจะแบ่งค่าออกไปจากจิตชั่วต้องมีสัญญาตัวจำได้ ตัวจำได้พอแบ่งออกไป นี่ก็อีกกองหนึ่ง ชั้น ๕

“สังขาร” สังขารนี้ สังขารนี้เป็นสังขารเป็นนามธรรม ไม่ใช่สังขารร่างกาย สังขารเป็นนามธรรม สังขารหมายถึงความคิดแวบขึ้นมาแล้วมันปรุงมันแต่งได้ ความคิดที่มันปรุงมันแต่ง นี้ก็เป็นกองๆ หนึ่ง

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

“วิญญาณ” วิญญาณนี้เป็นพลังงานเฉยๆ เป็นพลังงานรับรู้ รู้รู้สิ่งใดๆ วิญญาณๆ วิญญาณ เช่นตากระทบรูป ตากระทบรูป จักษุวิญญาณเกิดขึ้น วิญญาณเกิดขึ้น วิญญาณตัวเป็นวิญญาณคอย สืบต่อให้ขันธ ๕ นี้สมานเป็นเนื้อเดียวกัน ขันธ ๕ นี้ ขันธ ๕ ที่เป็น ๕ กอง แยกเป็นกองๆ

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้ว่าขันธ ๕ แยกออกจากกัน เพราะท่าน แยกออกได้จริงๆ แล้วมันเป็นธรรมอย่างนั้นจริงๆ แต่เป็นธรรมในตำรา เป็นธรรมในตำราใน พระไตรปิฎกว่าขันธ ๕ เป็น ๕ กอง แต่ขณะที่อยู่กับเราปัจจุบันนี้มันไม่ใช่ ๕ กอง มันรวมเป็น กองเดียว มันรวมเป็นอารมณ์ อารมณ์นี้ถ้าขันธ ๕ นี้รวมตัวกันถึงเป็นความคิดขึ้นมาได้ สิ่ง ๕ กอง นี้สิ่งใดอยู่ทุกๆ เจินๆ อยู่อันใดอันหนึ่งไม่ได้ ถ้าอันใดอันหนึ่งอารมณ์ไม่เกิด ความคิดไม่มี

ขันธ ๕ นี้กับใจ ขันธ ๕ นี้กับใจนี้แยกออกจากกัน ใจถึงเป็นสมาธิ ใจเป็นสมาธิ ใจไม่มี อารมณ์ สักแต่ว่า อัปนาสมาธิ จิตนี้สงบมาก จิตสงบอยู่ภายในนี้ จิตนี้มันไม่มี มันปล่อยวางจาก ขันธเข้ามา พอปล่อยวางจากขันธเข้ามาที่จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว แต่พอวิตกพิจารณาออกมา จิตมีความคิด ขึ้นมา ขันธ ๕ กับจิตนี้เป็นอันเดียวกัน มันถึงเป็นอารมณ์เดียวกัน

ความเป็นอารมณ์เดียวกันเพราะอะไร เพราะเป็นของเรา เพราะกิเลสมันยังบังคับบัญชามัน ใช้งานอยู่ มันถึงไม่เหมือนในตำราในธรรม ในธรรมสัจจะความจริงคือขันธ ๕ เป็นขันธ ๕ ห้า กอง เป็นรูป เป็นเวทนา เป็นสัญญา เป็นสังขาร เป็นวิญญาณ เป็น ๕ กองอิสระเป็นของใครของมันอยู่โดยธรรมชาติอย่างนั้น แต่เพราะมีกิเลสอยู่รวมกันเป็นอารมณ์อันเดียวทั้งหมด เราถึงต้องจับ ขึ้นมาแล้วแยกออกมาให้เห็นเป็นสัจจะความจริงว่ามันไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกันกับใจ อารมณ์กับใจนี้ ไม่ใช่เป็นอันเดียวกัน

อารมณ์เกิดๆ ดับๆ เพราะขันธ ๕ รวมตัว ขันธ ๕ รวมตัวเพราะเรายังไม่สามารถจับขันธ ๕ แยกออกกัน ขันธ ๕ นี้อารมณ์กับความคิด เราให้ชื่อเป็นขันธ ๕ ขันธ ๕ ไม่ใช่กองอยู่ที่ไหนหรอก มันเป็นความคิดเรานี้แหละ แล้วแยกมันออก แยกมันออก พอแยกมันออก จับขึ้นมาแล้วแยกออก ความแยกออก แยกออกด้วยสัมมาสมาธิ ถ้าสมาธิเรามีอยู่ ปัญญาเกิดขึ้นมันจะแยกได้

ถ้าสมาธิมันเกิดขึ้นไม่ได้ มันแยกไม่ออก มันเป็นก้อนเดียวกัน มันเป็นท่อนซุงทั้งท่อน ซุงทั้งท่อนเราไม่สามารถทำลายมันได้ แต่ถ้าเราแยกออกมา เราแยก เราเลื่อย เราเลื่อยปลีกออกไป เราผ่าออกไปเป็นท่อนให้มันเล็กกลงๆ มันแยกได้

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราพิจารณาจับอารมณ์นี้ได้ แยกออกมันจะเป็นขั้น ๕ อย่างนี้จริงๆ รูปเป็นรูป ก่อๆ เงินๆ อยู่ เวทนาเป็นเวทนา สัญญาเป็นสัญญา สังขารเป็นสังขาร วิญญาณเป็นวิญญาณ แยกออกจากกัน แต่มันจะแยกออกจากกันได้ มันต้องใช้พลังงานความคิดของเราหมุนเข้าไป

เพราะกรรมมันกุมไว้เป็นอันเดียวกัน เราจะแยกออกจาก แยกกรรมอันนี้ออก แยกกรรมกับขั้น ๕ นี้ออกจากกัน ความออกจากกันต้องแยกออก พอแยกออกสิ่งที่เกลียวเชือก เกลียวเชือก ๕ เกลียวพันเป็นเชือกเส้นเดียวกัน มันก็เป็นเชือกเส้นเดียวกัน เราแยกออกไป พอแยกออกไปแล้วมันชักเป็น ๕ เกลียวเราดึงออกมันแยกออกจากกัน

กิเลสสิ่งที่เวลาเชือกมันหมุนเป็นพันเป็นเกลียวเดียว ความพันอันนั้นมันเป็นอารมณ์ที่พันเข้ามาเป็นอันเดียวกันจริงๆ แล้วมันแยกออกจากกันได้ พอแยกออกจากกันได้แล้ว มันยังทำให้ทำลายสิ่งนั้นออกไปได้ สิ่งที่ทำลายออกไป มันถ้าเป็นวัตถุทำลายแล้วมันจะสูญสลายไป แต่นี่มันเป็นนามธรรม ใจนี้ไม่เคยตาย ใจนี้พาดายพาดเกิดมาตลอดเวลา พอสิ่งนี้เป็นนามธรรม เรายังทำลายขึ้นมา ทำลายสิ่งที่เป็นนามธรรม เพราะต้องการให้สิ่งที่นามธรรมนั้นให้มันสะอาดขึ้นมา

ความที่ใจมันจะสะอาดขึ้นมา เพราะว่ากิเลสมันได้หลุดออกไปจากสัมมาสมาธิ พร้อมด้วยปัญญาขั้นวิปัสสนาอันนี้ สิ่งที่หมุนเวียนออกไป การแยกแยะนี้คือวิปัสสนาญาณ วิปัสสนาในขั้น ในขั้นในกรรม กรรมอาศัยสิ่งนี้ควบคุมไป “กรรม” อำนาจของกรรมเหนือทุกๆ อย่าง พออำนาจของกรรมเหนือทุกอย่าง เราเกิดมาเป็นมนุษย์ พอเกิดมาเป็นมนุษย์ สิ่งนี้มันเป็นสูตรสำเร็จ มันเป็นเรื่องที่สำเร็จมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ ความคิดนี้

ทีนี้ความคิดนี้เป็นมันสำเร็จขึ้นมาแล้ว มันก็ใช้อำนาจออกไปควบคุมเราอยู่ตลอดเวลา แล้วเราก็ไม่สามารถที่จะเอาชนะเราเองได้ อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนสร้างฐานของตนขึ้นมา ตนสามารถเอาชนะตนขึ้นมาได้ เอาชนะเพราะได้การชำระออกไป ถ้าไม่เอาไม่มีการชำระออกไปจะชนะไม่ได้ สิ่งที่เป็นสิ่งที่มีอำนาจเหนือเรามันอยู่หลังเรา มันบังคับบัญชาใช้เรา มาตลอด มันอยู่ใน “มารเอยเชอเกิดจากความดำริ...”

ความดำริแล้วเธอเกิด เกิดหลังความดำรินั้น พญามารอยู่หลังความคิดเรา ความคิดต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้พญามารคิดสั่งออกมาให้ทำ เป็นงานของเขาแล้ว แล้วเราก็อ้างใช้อยู่อย่างนี้ออกไป เราเดินหน้าออกไปให้มารนี้ใช้อยู่ข้างหลังไป แล้วเราจะสามารถชนะมาร เราสามารถจะออกจากกิเลสได้อย่างไร เราจะเกิดในธรรมได้อย่างไร เราไม่สามารถจะเกิดในธรรมได้เลย

ถ้าเราจะเกิดในธรรม เราต้องมีธรรม มีเหตุมีผล เหตุผลรวมลงแล้วเป็นธรรม มีธรรมเป็นเครื่องยา เป็นยาเครื่องดำเนินเข้ามาชำระล้างกิเลสอันนี้ ความชำระล้างกิเลสก็คือการวิปัสสนาที่เราทำอยู่กันนี้ ที่พยายามจะต่อสู้ ความต่อสู้อันนี้มีวิชาการ มีวิธีการที่เครื่องดำเนินอยู่แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องหาเอง การศึกษาเล่าเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ ก็เลยศึกษาไป ความศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ออกไปก๊วนไป วนไปวนมาอยู่อย่างนั้นไม่เคยเข้ามาในหลักอริยสัจอันนี้เลย

เราเองต่างหากเป็นผู้ที่มีอำนาจวาสนา เกิดขึ้นมาท่ามกลางพุทธศาสนา พุทธศาสนาตำราชี้ นำเข้ามาอยู่ตลอดแล้ว เพียงแต่เราใช้ไม่เป็น มีเครื่องมือขนาดไหนก็ทำหุคไม่หุคมือไปหมด ความคิดว่าสิ่งใดเป็นสมาธิ สิ่งใดเป็นปัญญา ปัญญาชำระกิเลส สมาธิไม่สามารถชำระกิเลสได้ สมาธินี้เพียงแต่ยับยั้งกิเลสไว้ไม่ให้ฟูขึ้นมา ให้เรามีโอกาสการทำงานของเราเกิดขึ้น ถึงว่าเป็นปัญญา

ปัญญาที่ไม่มีสมาธิเลย มันก็เป็นปัญญาโลกๆ ปัญญาทางโลกเขาเรียกว่าโลกียปัญญา โลกียปัญญานี้มันก็ทำเพียงแต่ความชื่นใจ คือใจเข้ามาในหัวใจ ความเข้าใจนิดเดียว ความเข้าใจให้เราชื่นใจ ความเข้าใจเรื่องสิ่งต่างๆ นี้โลกียะ ความคิดของเรา ความคิดสืบทอดความคิด ปัญญาอย่างนี้เป็นโลกียปัญญา

แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่ว่าเป็นโลกุตระธรรม ปัญญาที่จะเข้าถึงธรรม จะเกิดในธรรมต้องมีภาวนามยปัญญา ตัวภาวนามยปัญญาคือตัวชำแรกเข้าไป ตัวชำแรกเข้าไปจนอวิชชาหลุดออกไปจากใจ ตัวอวิชชาตายลง ความชำระกิเลสตายลง นั่นคือการเกิดในธรรม การเกิดในธรรมนี้เพราะอวิชชาตายไป

ตายไป อวิชชามันจะยอมตายฟรีๆ เหรอ อวิชชาจะยอมตายง่ายๆ เหรอ แก่นของกิเลสคืออวิชชา แก่นของกิเลสไม่มีทางจะยอมสละสิทธิ์ยอมจะปล่อยให้เรา มีความสงสาร มีความคิด เห็น

อกเห็นใจจะให้จิตดวงนี้พ้นจากอำนาจของอวิชชา เป็นไปไม่ได้ อวิชชาที่เราต้องการมีที่อยู่ อาศัยของเขา เขาก็ต้องปกป้องของเขาเต็มที่

ตัวอวิชชาหลุดออกไปจากใจ ออกไปเป็นชั้นๆ ด้วยนะ ถ้าออกไปโดยปฏิบัติหลุดออกไปนี้เกิดในกรรม เกิดในกรรมด้วยเครื่องดำเนินของเป็นกรรมเข้ามา ถ้าจะเกิดในกรรมโดยผู้ขึ้นมาเลย อย่างนั้นมันเป็นโลกียะ สิ่งที่เป็นโลกียะที่ว่ากรรมมันเกิด กรรมมันเกิด นี่ความเข้าใจ ความเข้าใจ ความเป็นโลกียะนั้นมันเวียนตายเวียนเกิด

การประพฤติปฏิบัติทำไมมันเสื่อมถอยละ เราประพฤติปฏิบัติขึ้นไปมันต้องก้าวหน้า การประพฤติปฏิบัติควรจะต้องเดินก้าวหน้าขึ้นไปจนถึงที่สุดของกรรมนั้น ทำไมประพฤติปฏิบัติแล้วจะเสื่อมถอยตายมาเกิดในกรรมนี้สักเท่าไร เสื่อมถอยตายมา มันถึงว่าคนที่เสื่อมถอยตายเข้ามา มันต้องมีการต่อสู้เข้ามา มันถึงความเสื่อมถอยนี้โดยธรรมชาติ ความเจริญขึ้นมากับเสื่อมนี้

ความเป็นไตรลักษณ์มันมีโดยธรรมชาติ สิ่งสรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจัง ร่างกายเราเกิดมาก็อนิจจัง ความเป็นอนิจจังนี้เวียนไปเวียนเกิดในวัฏฏะ ร่างกายเราก็เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะอยู่แล้ว แล้วหัวใจนี้ยิ่งเข้าไป แล้วการเกิดการตายในอารมณ์หนึ่ง อารมณ์หนึ่ง การเกิดการตายในความคิดหนึ่ง ความคิดหนึ่ง ความคิด ความคิดหนึ่งความเกิดความตาย นี้เวียนตายเวียนเกิดในอารมณ์ของเรามันเป็นอนิจจังอยู่ตลอดเวลา

แต่เราไม่เห็น มันเส้นผมบังภูเขา มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากหัวใจ แล้วก็หัวใจเป็นที่อยู่อาศัย อวิชชาที่มันถึงมีอำนาจมาก อวิชชาถึงว่าเกิดขึ้นบีบบี้สีไฟในหัวใจของเรา แล้วก็ใช้หัวใจของเราเป็นที่จับถ่วง แล้วก็ใช้หัวใจของเราเป็นที่หาถิ่น ใช้ทุกอย่างในหัวใจ แล้วก็เวียนตายเวียนเกิดอยู่อย่างนี้ตลอดไป

ถ้าเราเห็นโทษของการเวียนตายเวียนเกิด เราสงสารตัวเองนะ เราสงสารเรา เราคิดสงสารแล้วเราคิดจะหาทางออก ถ้าเราไม่สงสารเรากำลังใจไม่มี งานนี้เพื่อคนอื่นหรือ งานของโลกเขาทำเพื่อคนโน้นเพื่อคนนี่ เพื่อลูกเพื่อหลานเพื่อทุกคน แต่งานของเรา เราสงสารตัวเราเอง แล้วเราจะเอาใจเราออกให้ออกจากอำนาจ ให้เกิดในกรรม

การเกิดในกรรมให้เกิดในกรรม ถ้าเกิดในกรรมเข้าไปแล้วถึงจะเป็นที่พึ่ง เป็นที่มั่นใจ เป็นที่ไว้ใจได้ ถ้ายังไม่เกิดในกรรมนะมันไว้ใจไม่ได้ การเกิดในกรรม การละสลักกายทิฏฐิ การละ

สักกายทิฐิมันก็ยังเข้าไปในกระแสของธรรม พอเข้าไปในกระแสของธรรมนี้มันยังไว้วางใจได้ เป็นอันว่าสิ้นสุดมีอยู่ถึงจุดหมายปลายทางโดยเด็ดขาด ถ้าเข้ากระแสของธรรมแล้ว

ถ้ายังไม่เข้ากระแสของธรรม เราก็ยังเวียนตายเวียนเกิดอยู่อย่างนั้นตลอดไป เวียนตายเวียนเกิดไปแล้วมันก็มีบีบบีบไฟไปพร้อมกัน แล้วเราก็มารู้ว่าเรารักตนเองไม่มีใครเลยนะจะว่ารักเรามากกว่าเรา เราต้องรักเรามากที่สุด แต่ความรักเราทำไมเอามาเป็นประโยชน์ให้กับหัวใจเราออกไปเกิดในธรรมไม่ได้ละ ความรักของเราเนี่ย ความรักนี้เป็นกิเลสใจใหม่ แล้วจะเอากิเลสมาแก้กิเลสหรือ

ความรักของเราที่ทะนุถนอมเราไป ทำรุนแรงไปไม่ได้ เอาไว้เมื่อนั้นเมื่อนี้ เอาไว้ ถ้าตายไปแล้วจะเกิดพบพระศรีอารย์ นี้ความคิดอย่างนี้ มันเป็นความคิดให้เราไม่มีความมุมานะ คิดว่ายังมีที่พึ่งข้างหน้า ความคิดว่าข้างหน้ายังมีที่พึ่งอยู่ ผัดวันประกันพรุ่งไปทุกหน้า นี้กลมารยาของกิเลส กิเลสหลอกแค่นี้ แล้วเราก็ไม่ทำปัจจุบันนี้ไง เราก็ปล่อยโอกาสปัจจุบันนี้ไป อันนี้กิเลสหลอกนะ ไม่ใช่ธรรมเลย

ธรรมต้องแบบว่า ปัจจุบันตลอดไป คำว่า “ปัจจุบันตลอดไป” เดี่ยวนี้มีกิเลสอยู่ เดี่ยวนี้มีอวิชชาปกป้อง เดี่ยวนี้อวิชชาเป็นเจ้าหัวใจอยู่ เดี่ยวนี้อวิชชาปกป้องคุ้มครองใจ เอาใจนี้เป็นที่จับถ้ายอยู่ ปัจจุบันนี้เราจะแก้กิเลสได้เพราะอะไร เพราะมีธรรม พระศรีอริยเมตไตรยก็มาตรัสรู้ อัน มาตรฐานธรรมอันเดียวกัน แล้วธรรมอันเดียวกันมีอยู่ต่อหน้าต่อตา แล้วเรายังให้กิเลสหลอกไปแล้ว กิเลสเริ่มแค่หลอกแค่นี้เราก็กิ่งตามกิเลสไปแล้ว จะไปรอข้างหน้า ไปรอข้างหน้า นี้กลมารยาของมัน กลมารยาของกิเลส แล้วเราจะต่อสู้ให้มีทางออก ถ้ามีทางออกต้องมีความคิด

ความคิดของเรา ความคิดปัญญามันจะเกิด ทำไมคนอื่นเขาทำได้ องค์กรศาสดาเป็นครูบาอาจารย์ของเรา องค์กรศาสดา องค์กรศาสดาออกได้เป็นองค์แรกไป นี่คือปัญญาจะเริ่มต่อสู้กับกิเลส ถ้ากิเลสเกิดขึ้นต้องมีปัญญาพลิกแพลง ความพลิกแพลงของใจที่ว่า เราก็คงๆ หนึ่ง เราก็มียอำนาจ เราต้องมีความสามารถจะทำได้ คนๆ อื่นเขาก็ทำได้ ครูบาอาจารย์ก็ทำมาที่คนเหมือนกัน เราก็คงๆ หนึ่งทำไมจะทำไมไม่ได้

ถ้าทำได้มันทุกข์ยากขึ้นมา ความทุกข์ยากอันนี้ เห็นไหม ปัญญามันจะเกิดไปเรื่อยๆ ถ้าปัญญามันเกิดความทุกข์ยากนี้ ก็การจะรื้อหรือชาติมันเป็นเรื่องง่าย ๆ อยู่หรือ งานที่ว่าการรื้อหรือชาติเป็นงานสุดหนัก งานการชำระกิเลสนี้เป็นงานที่ว่าบุรุษอาชาไนยเท่านั้นที่จะเป็นคนที่ชำระออกไปได้ แล้วเรามาแบกงานอันนั้น เราแบกงานเพราะอะไรละ ถ้าเราแบกงานเพื่อคนอื่นเรา

ก็จะไม่ยอมทำ เราแบกงานก็เพื่อเรา เราแบกงานเพื่อเรา เพื่อสงสารตัวเอง เพื่อจะเอาใจออก นี้ ปัญญาเกิด ปัญญากับกิเลสมันจะต่อสู้กันไปตลอด เหตุกับผล ถ้าปัญญาเกิด นี้เกิดในกรรม เพราะกรรมพาเกิด

ปัญญาก็เป็นกรรม พอปัญญาเป็นกรรมก็จะดึงให้เราเข้าไปใกล้เข้าไป จะเกิดในกรรมก็ต้องใช้กระแสของกรรมเข้าไป แทะทะลุเข้าไป แทะทะลุเข้าไป แทะทะลุการที่กิเลสจะผลักขั้วไส กิเลสจะหลอกลวงไปตลอดเวลา พิจารณาเข้าไป เข้ากระแสเข้าไป พอเข้ากระแสเข้าไปพิจารณาเข้าไป กาย เวทนา จิต ธรรม

กาย เวทนา จิต ธรรมนี้เป็นพื้นฐานของงาน พื้นฐานที่ว่าต่อสู้กับงาน

ถ้างานทางโลกก็งานทำที่อื่น ถ้างานการในกรรม ธรรมต้องกาย เวทนา จิต ธรรมเท่านั้น เพราะกาย เวทนา จิต ธรรมคืออะไร? คือกายกับใจ กายกับใจนี้ กายนี้เป็นวัตถุ เป็นที่อยู่อาศัยของใจ แต่มันสะเทือนกันทั้งหมด เพราะมันไขว้กันไปตลอด มันเป็นภพของมนุษย์ ความเป็นภพอันนั้นมันถึงอาศัยการหลบลี้อยู่ในนี้ กิเลสอาศัยนี้หลบลี้อแล้วก็ขั้ว เป็นที่ขั้วถ่ายมาตลอด เป็นที่ขั้วถ่ายไป เราจะต่อสู้ก็ต้องต่อสู้เข้ามา ต่อสู้เข้าไปเรื่อยๆ ตัดภพตัดชาติสิ้นเข้า ภพชาติจะโดนทำลายไปตลอดเวลา

ถ้าเรายังมีพลังงานที่เรายังทำอยู่ เราไม่ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะเสื่อมถอย ถ้าเราขั้วไสพยายามขั้วเคลื่อน พยายามพลังงานของเรา พยายามเอาใจของเราขึ้นมา แต่พอเราขึ้นมาแล้วมันสู้ไม่ไหว ถอยไปๆ ถึงหรือว่าขึ้นมาสู้มาเห็นภาพต่างๆ ความเห็นภาพต่างๆ คิดว่าอันนั้นเป็นผล ความคิดว่าเป็นผล เห็นไหม มันไม่ได้เกิดหรอก

การเกิดในกรรมต้องสมุจเฉทปหาน การเกิดในกรรมนะ ชั้น ๕ พิจารณาแล้วชั้น ๕ หลุดออกไป ความขาดออกไป ขาดเพราะความเข้าใจ ไม่ใช่ขาดเพราะความที่ว่าเขาจะให้โอกาสเรา ไม่มีหรอก ชั้น ๕ ที่เราพิจารณาอยู่นี้ พอปัญญามันทะลุทะลุดเข้าไป มันสะอาดเข้าไปเรื่อยๆ จากความสกปรก มันสะอาดเข้าไปเรื่อยๆ พอสะอาดเรื่อยๆ มันก็จะปล่อยวางเรื่อยๆ จิตนี้มีพื้นฐาน จิตนี้สงบ เป็นความสงบอันหนึ่ง มีความสุข

จิตนี้วิปัสสนาชั้น ๕ แล้วการชำระกิเลสออกไป เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ความปล่อยออกไป ความปล่อยออกไป ความปล่อยออกไปเพราะความปล่อยเพราะทนไว้ไม่ได้ ไม่ใช่ว่ากิเลส

ให้ปล่อย ความปล่อยเพราะปัญญาของเรา เพราะอำนาจของสมาธิธรรม อำนาจของความคำริชอบ
 ความเห็นชอบ ความเพียรชอบ การงานชอบ

ความชอบธรรมเกิดขึ้น ความชอบธรรมเป็นธรรมเกิดขึ้นแล้ว ความเป็นธรรมเป็นสังขธรรม
 เป็นมัชฌิมาปฏิปทา เป็นภาวนามยปัญญาเกิดขึ้น ความเป็นธรรมเกิดขึ้น กิเลสมันทนไว้ไม่ได้มัน
 จะหลุดออกไป ความหลุดออกไป

“ขันธ” ขันธมีอยู่ธรรมชาติ ขันธนี้ ขันธนี้เป็นธรรมชาติของมัน ขันธนี้หลุด ขันธนี้จะแยก
 ออก ภายกับจิตแยกออกจากกัน ความแยกออกจากกัน ความเหนียวแน่นของกิเลส ความสะสมมา
 เป็นไม่มีอนันตกาลมาตลอดเวลา มันผูกพันกันมาตลอด ความปล่อยวางมันปล่อยวางชั่วคราว
 เพราะอำนาจของปัญญา อำนาจของมรรคเข้าไปจับใส มันจะแยกออก ความแยกออกนี้มันก็จะยังมี
 มีความสุขความสงบยิ่งๆ กว่าฐานที่เป็นสัมมาสมานนั้นอีก ความสงบอันนี้เข้ามามีความสุขเข้ามา
 มาก ความสุขเข้ามาปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามา พอปล่อยวางเข้ามาเราก็เสวยสุขอยู่

เวลาจิตถอนออกมาก็ต้องเข้าต่อสู้กับการงานซ้ำ ต้องซ้ำเพราะอะไร เพราะว่าการปล่อยวาง
 เข้ามามันปล่อยวางเฉยๆ เราเคย ถ้าคนเคยปฏิบัติขึ้นมา เวลามันเสื่อมถอย มันจะเห็นคุณค่าของ
 เวลาจิตมันที่ถอย จิตก็กระดองที่ส่งออกแล้วมันทำให้กจิตจนหมดคุณค่า แล้วเวลาเราพยายาม
 จะสร้างสมขึ้นมาใหม่ ความสร้างสมคือการเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ เป็นเรื่องที่ทุกข์มาก

ฉะนั้น ถ้าคนเคยเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อมในการวิปัสสนาแล้ว จะไม่ปล่อยไว้
 จะซ้ำเข้าไป พยายามซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป ความซ้ำนั้น พอการซ้ำคือการทำงาน งานที่เราทำ
 ได้ กิเลส เรื่องกิเลสเรื่องเบาบางตัวลง พอกิเลสเริ่มเบาบางตัวลง งานนั้นจะคล่องตัวขึ้น ความ
 ทำงานคล่องตัวขึ้นด้วยมรรคอรียสังขังหมุนเข้าไป หมุนเข้าไป พอหมุนเข้าไปมันก็สมุจเฉทปหาน
 จนขาดออก ขาดออกไป ขันธขาดออกไป ขันธ ๕ หลุดออกไป กระเด็นออกไปอยู่ที่วิปหนึ่ง จิตนี้
 หลุดออกไปอยู่ที่วิปหนึ่ง ความทุกข์หลุดออกไป จิตแยกออกมาเลย ความแยกออกมาอันนี้ “เกิด
 ในธรรม” เกิดแล้วเข้ากระแสของธรรม การเกิดมันต้องเกิดอย่างนี้

เกิดเพราะอะไร เพราะจิตนี้หลุดออกมา จิตนี้เข้าใจตามสัจจะความจริง ว่าทุกข์เป็นทุกข์อยู่
 นั้น ขันธ ๕ เป็นขันธ ๕ ขันธ ๕ กับจิตนี้ไม่ใช่อันเดียวกัน อารมณ์สิ่งที่ว่าเป็นเจ้าวัฏจักรที่ควบคุม
 ใจมาตลอดนี้ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกัน มันแยกจากกันได้จริงๆ ตามสังขธรรมที่ว่าธรรมนี้มีอยู่

ที่ว่ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ชั้น ๕ นี้เป็นกอง ๕ กอง ภูเขา ๕ ภูเขานี้ไม่ใช่ลูกเดียวกัน ภูเขานี้แยกออกจากกันเป็น ๕ กอง แต่ในก่อนที่จะมาถึงจุดนี้มันเป็นอันเดียวกัน จับตั้งโคกระเทือนถึงกันหมด มันเป็นอันเดียวกันทั้งหมด พอแยกออกแล้วมันแยกจริงๆ

พอแยกสิ่งนี้เป็นสมบัติของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นคนประพฤติปฏิบัติ ใจดวงนั้นเป็นผู้ไล่ขึ้นไป ใจดวงนั้นก็เข้ากระแส เกิดในกระแสของธรรม ถ้าเกิดในกระแสของธรรมแล้วมีต้นมีปลาย ถึงจะเวียนไปเกิดก็ยังไม่เกิดอีก แต่ถ้าเกิดตรงนี้แล้วทำต่อไป ทำวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ในฐานะของการทำงาน แล้วถ้ามันเป็นความคล่องตัว

ถ้าบางทีพิจารณาขั้นแล้ว พิจารณาสุภะ พิจารณาจิตได้หมด พิจารณาเข้าไป ปล่อยวางเข้าไป ปล่อยวางเข้าไปเป็นขั้นๆ เข้าไป พอปล่อยวางเข้าเป็นขั้นๆ เข้าไป กระแสของธรรม เราเดินตามกระแสเข้าไปจะต้องเข้าถึงธรรม พอเข้าถึงธรรมก็เกิดในธรรม เกิดในธรรมแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดในธรรม พระอริยสาวกต่างๆ เกิดในธรรม ครูบาอาจารย์เกิดขึ้นมาในธรรม

พอเกิดขึ้นมาในธรรม ธรรมนี้มีอยู่โดยธรรมชาติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม แล้วทำไมเราไปเกิดในธรรมแล้วไปอยู่ที่ไหน มันก็อยู่เป็นธรรม จิตดวงนี้เป็นธรรมทั้งแท่ง จิตดวงนี้เป็นส่วนหนึ่งของธรรม ก็อยู่ในธรรมเสมอกันด้วยความเป็นธรรมอันนั้น พอเสมอด้วยความเป็นธรรมอันนั้น นี้เกิดในธรรม

เป็นมนุษย์อยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้แล้วอีก ๔๕ ปีสอนอยู่ นั่นใจที่เป็นธรรมล้วนๆ อยู่ในร่างกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นมนุษย์นั้น เป็นมนุษย์แล้วสั่งสอนสัตว์โลกอยู่ แต่หัวใจเป็นธรรม “เกิดในธรรม” เกิดขึ้นมาซ้อนกับเจ้าชายสิทธัตถะ เจ้าชายสิทธัตถะเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แต่พอเกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะใจนั้นเป็นธรรม

เพราะถือใจดวงนั้น ใจดวงที่เป็นธรรมดวงนั้น เกิดขึ้นมาในชาตินั้นเกิด ๒ หน การเกิดในธรรมเกิดในปัจจุบันที่เราเป็นมนุษย์ เราเป็นมนุษย์ เราทำใจของเราเกิดขึ้นมาได้อีกชั้นหนึ่ง เป็นธรรมขึ้นมา พอเป็นธรรมขึ้นมาแล้วเราก็ไม่ต้องเวียนตายเวียนเกิดอยู่ในโลกนี้อีก

ถ้าเราไม่เกิดในธรรม เราเวียนตายเวียนเกิด เวียนตายเวียนเกิดตามกรรมพาเกิด กรรมพาหัวใจนั้นไปเกิด พอไปเกิด เกิดในวิภวณ วิภวณเกิดเป็นสัตว์นรก เกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นพรหม เกิดได้หมด เพราะเรามีกรรมพาเกิด กรรมเป็นแดนเกิด กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมนั้นพาไป กรรมนั้นค้นไปเราจะฝืนไม่ได้เลย ถ้าหัวใจเรามีกิเลสอยู่ จะฝืนกรรมอันนั้นไม่ได้เลย เพราะถึงที่สุดแล้วมันต้องตายไป พอความตายไปแล้ว ความตายไปก็ต้องเกิดอีก เพราะกรรมนั้นยังมีอยู่ในหัวใจ แต่เวลาเกิดขึ้นมาอีกทีหนึ่ง เวลาเกิด เกิดเป็นภพเป็นชาติ

แต่ถ้าเกิดในธรรมนี้ เกิดในปัจจุบันนี้ ภารา หเว ปญจกขนุชา ชั้น ๕ กับจิตนี้อาศัยอยู่ด้วยกันเป็นภาวะไปเรื่อยๆ ถึงเวลาสิ้นสุด สละชั้น ๕ นั้นขาดออกไป จากอุปาทิเสสนิพพานเป็นอุปาทิเสสนิพพาน คือจิตส่วนๆ ชั้นกับจิตแยกออกจากกัน ถึงตรงนั้น เพราะชั้นนี้เป็นสมมุติทั้งหมด ขาดออกไปจากใจ ขาดออกไปจากใจ ขาดออกไปเลย แล้วจิตเป็นตอของจิตก็ทำลายออกเป็นจิต นั่นคือธรรม

ธรรมอันนี้อยู่ในหัวใจของผู้ใด ผู้นั้นไม่ต้องมาเวียนตายเวียนเกิดให้มันทุกข์ยากเดือดร้อนอยู่ต่อไป เอวัง

เพิ่มเติมท้ายกัณฑ์

“เกิดในธรรม” ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราได้เกิดในธรรมะ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันนั้นถึงว่าจิตนี้ถึงได้ประเสริฐ เดินก้าวเดินตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่าน ธรรมมีอยู่แล้วเราก้าวเดินตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ทันเราก็ดก ตกทั้งเวลา ตกทั้งชีวิตคืออายุขัยหมดไป แล้วเราไม่ได้ประโยชน์จากธรรมที่เราเกิดมาพบพุทธศาสนา พุทธศาสนา ธรรมนี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด

เราว่าธรรมเป็นเป้าหมายของชาวพุทธ การเกิดในธรรม เราเป็นมนุษย์อยู่แต่เราสามารถเกิดในธรรมอันนั้นขึ้นมาได้ เราเกิดขึ้นมาในธรรมขึ้นมาได้แล้ว เราถึงว่าเราเสวยสุขก่อน ธรรมของใจของเรามีความสุข มีความสุข เรายังเจือจางความสุขได้ เรายังมาชี้แนะบอกช่องทางให้คนอื่นเขาเข้าถึงธรรมอันนั้นได้

ถ้าหัวใจเป็นธรรมแล้วการกระทำประพฤติกฎปฏิบัติก็จะเป็นธรรมขึ้นไปตลอด การประพฤติกฎปฏิบัติเป็นแบบอย่าง เป็นแนวทาง เป็นเครื่องให้คนอื่นเขาได้ก้าวเดินตามได้ แต่ถ้าหัวใจไม่เป็น

ธรรม การประพฤติปฏิบัตินั้นจะเป็นการเหล่าๆ แลเหล่าๆ การดำรงชีวิตก็ความดำรงชีวิตแบบโลกๆ เขา ความดำรงชีวิตแบบโลกๆ เขาก็ให้ความร่ำร้อน ความร่ำร้อนของใจ

เงินกองเท่าภูเขา แต่เงิน การคิดเงิน เครื่องปัจจัยอาศัยกถวาง ๒ ชั้น กถวางให้เราเป็นข้าของเงิน ๑ กถวางในกิเลสความทะยานอยากในหัวใจอีก ๑ วัตถุเป็นวัตถุ กรรมเป็นกรรม ใจเป็นใจ วัตถุเป็นวัตถุให้ผลกับใจก็ได้ กรรมเป็นกรรมให้ผลกับใจก็ได้ ใจที่เป็นธรรมคือใจ ใจที่เป็นธรรมก็ต้องเป็นธรรมไปตลอด

การเป็นธรรมอันนั้น ใจที่เป็นธรรมแล้ว เข้าถึงธรรมแล้ว เกิดในธรรมแล้วจะให้ผลเป็นความสุขตลอดไป ความสุขที่แท้จริง ความสุขที่ยั่งยืน การแลกมา การแสวงหามา การแลกมา เพราะต้องการความสุขอันนั้น ในเมื่อได้ความสุขอันนั้นแล้วมันก็เป็นประโยชน์กับเราเอง

ความเป็นประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับเราแล้วเรายังเจือจางเป็นประโยชน์กับโลกเขา ความที่โลกเขาได้อาศัยเจือจางอันนั้นมันก็เป็นบุญกุศลของเขา เป็นบุญกุศลของทั้ง ๒ ฝ่าย ผู้ที่ก้าวเดินต่อไปอยู่ ก้าวเดินด้วยตัวเองด้วย สั่งสอนผู้อื่นด้วย แต่ส่วนใหญ่แล้วควรจะเป็นให้ถึงที่สุดของธรรมเสียก่อน มันจะได้ไม่เสียเวลา แต่เป็นไปด้วยยากเพราะว่าใครๆ ก็หวังพึ่ง

การหวังพึ่งครูอาจารย์ การหาครูอาจารย์หาได้ยาก การประพฤติปฏิบัติถึงจะเอาตัวรอดมาเป็นครูอาจารย์ของบุคคล ของสัตว์ของโลกเขาแต่ละบุคคลๆ มันถึงเป็นไปได้ยาก การเข้าถึงธรรมก็เป็นไปได้ยากแต่ไม่สุดวิสัย การเข้าถึงธรรมแล้วหาครูบาอาจารย์มาแต่ละองค์ก็เป็นไปได้ยากแต่ก็พอหาได้ พอหาได้เพราะอะไร

เพราะว่า ๕,๐๐๐ ปีนี้ กาลของศาสนานี้มีเครื่องชี้ดำเนินอยู่ให้เข้าถึงธรรมอยู่ เราพยายามก้าวเดินเข้าไป มันก็ต้องเข้าถึงธรรมจนได้สักวันหนึ่งถ้าเราก้าวเดินถูกทาง การประพฤติปฏิบัติพยายามเข้าถึงธรรมมีอยู่ การจะเข้าถึงธรรมนั้นมีอยู่แล้ว แล้วยังมีธรรมนั้นมีจริงอยู่ ๑ แล้วการก้าวเดินนั้นถูกทางอีก ๑ นี้เข้าถึงธรรม

ถึงว่า “เกิดในธรรม” การเกิดในธรรมถึงเป็นยอดปรารถนา การเกิดในธรรม ทุกๆ คนปรารถนาเกิดในธรรม แต่ไม่เข้าใจว่าเกิดอย่างไรถึงจะเข้าถึงว่าเป็นการเกิดในธรรม การเกิดในธรรมคือการประพฤติปฏิบัติก่อน ประพฤติปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมได้ตามความเป็นจริง อันนั้นถึง

จะเกิดได้จริงๆ เพราะมีเครื่องให้เกิดใจ มีพ่อ มีแม่ พระพุทธเจ้าเป็นพ่อ ธรรมเป็นแม่ แล้วผู้ที่...
(เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)